WSPÓŁCZESNA MUZYKA RELIGIJNA JAKO ELEMENT ŁĄCZĄCY WSPÓLNOTĘ WIERNYCH W KOŚCIELE KATOLICKIM

TŁO HISTORYCZNE

Chorał Gregoriański stał się podstawą ewolucji kultury muzycznej Europy.

Ruch cecyliański miał za zadanie przeciwdziałać zeświecczeniu muzyki religijnej i zakładał m. in. powrót do założeń twórczości G.P. da Palestrina

Początków muzyki liturgicznej można doszukiwać się w hebrajskich pieśniach religijnych, a praktyka ta została przekazana w niemal niezmienionej formie pierwotnemu Kościołowi. Nazewnictwo chorału gregoriańskiego jako śpiewu liturgicznego Kościoła, przyjęte od VI wieku, sięga tradycji powstałej około IX wieku.
Za kodyfikatora chorału uważa się papieża Grzegorza II (590-604)
Jedynym powiązaniem z repertuarem jest tekst łaciński, a nie melodia (nie istniało wówczas żadne pismo, a melodię przepisywano z pamięci). Od X do XVI wieku chorał i muzyka gregoriańska rozwijały się intensywniej.

Od XIV w. historyczną formę liturgii łączyła wciąż polifoniczna msza skupiona wokół opracowania Ordinarium missae. Taki stan rzeczy utrzymuje się aż do dnia dzisiejszego.

Od około 1600 roku śpiew przestał być percypowany głównie jako wyraz wspólnoty, ale nabrał znaczenia jako pole do wyrażania osobistych uczuć . Wielkie dzieła dotyczące muzyki liturgicznej z epoki katolickiej i protestanckiej okresu baroku (koniec XVI do początków XVIII w.) skłoniły Kościół do wykorzystania opery i kreowania muzyki w oparciu o świeckie formy.

W 1750 roku papież Benedykt XIV ogłosił, że od połowy XVIII w. w muzyce dokonała się swego rodzaju „rewolucja", a Kościół zmuszony jest zachować swoje długie tradycje. Tak narodził się ruch cecyliański (nazwany na cześć rzymskiej męczennicy z V wieku, św. Cecylii). Ruch ten miał na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się stylu koncertowego i arii operowych. Propagowano powrót do do średniowiecznej monodii i palestrinowskiej *techniki a cappella*.

Rolę muzyki w historii i życiu Kościoła Katolickiego podkreśla rozdział VI "Konstytucji o liturgii" sporządzonej w ramach Soboru Watykańskiego II (1963) poświęcony muzyce sakralnej. Porządkując zasady funkcjonowania muzyki w Kościele, nadaje jej szczególne miejsce w oprawie liturgii i sankcjonuje jej rolę w życiu wspólnot.

SPOSTRZEŻENIA WSPÓŁCZESNE

- Muzyka religijna jest sztuką, która odnosi się w swej inspiracji do tematyki dotyczącej Boga, Jego objawiania się w świecie, bądź też różnych przejawów życia wspólnoty wierzących.
- Muzyka kościelna pochodzi z chrześcijańskiego kręgu kulturowego i jest związana z życiem chrześcijańskich wspólnot wyznaniowych.
- Muzyka sakralna obejmuje wszelkie kompozycje powstałe w ciągu wieków z przeznaczeniem do liturgii w Kościele.

Instrukcja Konferencji Episkopatu Polski o muzyce kościelnej (2017)

LIST ŚW. JANA PAWŁA II DO ARTYSTÓW (1999)

Społeczeństwo potrzebuje bowiem artystów, podobnie jak potrzebuje naukowców i techników, pracowników fizycznych i umysłowych, świadków wiary, nauczycieli, ojców i matek, którzy zabezpieczają wzrastanie człowieka i rozwój społeczeństwa poprzez ową wzniosłą formę sztuki, jaką jest «sztuka wychowania».
W rozległej panoramie kultury każdego narodu artyści mają swoje miejsce. Gdy idąc za głosem natchnienia tworzą dzieła naprawdę wartościowe i piękne, nie tylko wzbogacają dziedzictwo kulturowe każdego narodu i całej ludzkości, ale pełnią także cenną posługę społeczną na rzecz dobra wspólnego.

Kościół potrzebuje także muzyków. Ileż utworów muzyki sakralnej zostało skomponowanych w ciągu stuleci przez twórców przeniknietych głębokim zmysłem tajemnicy! Tysiące wierzących umacniało swoją wiarę muzyką, która wypływała z serc innych wierzących i stawała się częścią liturgii, a przynajmniej bardzo cenną pomocą w jej godnym sprawowaniu. **Śpiew pozwala przeżywać wiarę jako żywiołową radość i miłość, jako ufne oczekiwanie na zbawcza interwencje Bożą.**

WSPÓŁCZESNA MUZYKA RELIGIJNA JAKO ELEMENT ŁĄCZĄCY WSPÓLNOTĘ WIERNYCH W KOŚCIELE KATOLICKIM

Nadrzędnym celem muzyki kościelnej jest budowanie wspólnoty wiernych podczas zgromadzenia liturgicznego.

"Kto śpiewa, dwa razy się modli"
- św. Augustyn

"Muzyka jest sposbem wychwalania Boga"

"Gdzie słyszysz śpiew, tam wstąp, tam dobre serce mają.
Źli ludzie, wierzaj mi, ci nigdy nie śpiewają"
- J. W. Goethe

"Muzyka wpływa na uszlachetnienie obyczajów"
– Arystoteles

WSPÓLNE "MUZYKOWANIE"

Celebracja Mszy św.
Zespoły parafialne - chór, schola, orkiestra
Tradycje Polskie: Majówki, Gorzkie Żale
Śpiewy towarzyszące pielgrzymkom do sanktuariów maryjnych – np. na Jasną Górę
Festiwale muzyki religijnej - *Jednego serca, jednego ducha* - bogaty repertuar piosenek religijnych

PIEŚNI WSPÓŁCZESNE

Współczesne polskie pieśni liturgiczne poza integralną częścią liturgii są także bezpośrednio związane z duchem patriotycznym. Ogorm pieśni skierowanych do Maryi, którą w Polsce czci się jako Królową (*Jak szczęśliwa Polska cała*, *Z dawna Polski*) podkreślają ducha polskości wśród zgromadzonych na nabożeństwie. Tekst pieśni liturgicznych **uwypuklają istotę wspólnoty**, która jednomyślnie – wykonując ten utwór – zanosi modlitwy do Boga (np. *Boże coś Polskę*, *Królu Boże Abrahama*). Także fakt, że owe otwory były wykonywane podczas ważnych wydarzeń w życiu Narodu **egzemplifikuje poczucie jedności**. Szczególnym typem pieśni są - pewnego rodzaju - kontrafaktury muzyki świeckiej (konkretniej patriotycznej) jak np. *Nie rzucim Chryste świątyń Twych*.
Śpiew na liturgii pełni zatem bardzo ważną rolę – **ułatwia nam kontakt z Bogiem, pomaga nam lepiej modlić się oraz jednoczy serca**.

ORGANY - INSTRUMENT ŚWIĘTY

- "Król instrumentów" (brzmieniowo i gabarytowo)
- Metafora Boskiego absolutu wypełniającego kościół brzmieniem
- "Lustrzany ołtarz"
- Jednocześnie element sztuki architektonicznej
- Organista jako "dyrygent całej orgiestry"
- "Uświęcenie" instrumentu świeckiego

"Stosunek jakiegokolwiek innego instrumentu do organów jest taki, jak jednej marchewki do całego ogródka warzywnego"
- Jerzy Walldorff

"Największy, najwspanialszy i najpełniej dźwięczny instrument muzyczny"
- O. Kolberg

KONCERTY W KOŚCIOŁACH MAJĄ SŁUŻYĆ DUCHOWEMU DOBRU SŁUCHACZY

**Jaka siła jest w splecionych mocno dłoniach,
Jaką moc ma spojrzenie w ludzkie oczy,
Jak dobrze, jest gdy ludzi łączy przyjaźń,
Każdy dzień inaczej się toczy.**
Piosenka pielgrzymkowa

